

નમસ્કાર ખેડૂત મિત્રો

મગફળી એ ગુજરાતમાં વવાતો અગત્યીનો તેલીબિયાં પાક છે. ગુજરાતમાં ૬૦-૭૦% મગફળીનું વાવેતર એકલા સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં થાય છે. સૌરાષ્ટ્રમાં મગફળીનું વાવેતર કરતા જીલ્લામાં મુખ્યત્વે જૂનાગઢ, ગીર સોમનાથ, રાજકોટ, ભાવનગર, અમરેલી, જામનગર અને દેવભૂમિ દ્વારકાનો સમાવેશ થાય છે.

આજે આપણે મગફળી મા આવતા રોગ જીવાત અને ખાતરનું જૈવિક નિયંત્રણ કઈ રીતે કરી શકી તેની વિશે જાણીશું તો આપણે કમશ માહિતી જોયે તો.....

વાવેતર પહેલા

૫૦૦ કિલો એરંડીના અથવા લીમડાનો ખોળ સાથે ૨.૫ કિલો ટ્રાઇકોડર્મા વિરીડી (**Current**) પ્રતિ હેક્ટર નાખવાથી જમીનજન્ય રોગ સામે રક્ષણ મેળવી શકાય છે.

બીજ માવજત

- બીજને ક્યૂરેટિવ કંપનીનું **સીડક્યુરનો** ૪ ગ્રામ પર કિલો બીજ મુજબ પટ આપવાથી ઉગાવો સારો થાય છે.
- બીજને રાઇઝોબિયમ અને ફોસ્ફેટ કલ્ચરનો (**PSB-Power**) પટ આપવાથી મગફળીને શરૂઆતની અવસ્થાએ ખાતરની પૂરતી થાય છે તેથી છોડ ઝડપી અને તંદુરસ્ત રીતે ઊગી જાય છે.
- મગફળીમાં આવતાં થડના કોહવારાના રોગને અને મગફળીનો કંઠનો સુકારો ઘટાડવા માટે ટ્રાયકોડર્મા વીરીડી (**કરંટ**) અથવા ટ્રાયકોડર્મા હારજીનીયમ (**ટ્રાયકોઇન FNS**) અથવા સ્યુડોમોનાસ ફ્લૂરોસેન્સ (**બાઉન્સર**) ૧૦ ગ્રામ/કિલો બીજ સાથે બીજ માવજત કરવાથી સારું નિયંત્રણ થાય છે.

મગફળીમાં આવતા રોગો

૧) જમીનજન્ય રોગનું નિયંત્રણ

મગફળીમાં મુખ્યત્વે મગફળીનો કંઠનો સુકારો (કાળી ફૂગ), આફલા રુટ અને મગફળીના થડનો સુકારો (સફેદ ફૂગ) આવે છે. તેના નિયંત્રણ માટે ૧-૨ કિલો ટ્રાઇકોડર્મા વિરીડી (**કરંટ**) અથવા સ્યુડોમોનાસ ફ્લૂરોસેન્સ (**બાઉન્સર**) સાથે ૧૦૦ કિલો એરંડીના અથવા લીમડાનો ખોળ પ્રતિ એકરએ જમીનમાં આપવાથી સારું એવું નિયંત્રણ મેળવી શકાય છે.

મગફળીમાં આવતી જીવાતો

૧) ચૂસીયા પ્રકારની જીવાતો

મગફળીમાં મુખ્યત્વે મોલોમશી, તડતડીયા, થ્રીપ્સ અને સફેદમાખી જોવા મળતી હોય છે. તેના નિયંત્રણ માટે બ્યુવેરિયા બાસિયાના (**બાયોવેરા**) ૨ ગ્રામ/લિટર અથવા વટીસિલિયમ લેકાની (**લેકાની-BVM**) ૨ મિલી/લિટર નો છંટકાવ કરવાથી ચૂસીયા

પ્રકારની જીવાતનું નિયંત્રણ કરી શકાય છે. એઝાડીરિકટીન (**નિમાટીન**) ૩-૪ મિલીલિટર/લિટર નો છંટકાવ કરવાથી પણ ચૂસીયા પ્રકારની જીવાતનું નિયંત્રણ કરી શકાય છે.

૨) પાન ખાનારી અથવા પાનને નુકસાન કરતી જીવાતો

મગફળીમાં મુખ્યત્વે લીલી ઈયળ અને પાન ખાનાર ઈયળ (સ્પોડોપ્ટેરા) જોવા મળતી હોય છે. તેના નિયંત્રણ માટે હેક્ટર દીઠ ૫-૬ ફેરોમોન ટ્રેપ ગોઠવી તેમા પકડાતા નર કુદાંનો નાશ કરવો જેથી કુદાં દ્વારા મૂકાતા ઈંડાંમાંથી ઈયળો ઓછી પેદા થાય. લીમડાની લીંબોળીની મીંજનો ભૂકો ૫૦૦ ગ્રામ અથવા એઝાડીરિકટીન (**નિમાટીન**) ૨૦ મિલિ થી ૪૦ મિલિ અથવા બીવેરીયા બેસીયાના (**બાયોવેરા**) નામની ફૂગનો પાવડર ૪૦ ગ્રામ અથવા બેસીલસ થુરીન્જીન્સીસ નામના જીવાણુનો પાવડર ૧૦ ગ્રામ ૧૦ લિટર પાણીમાં ભેળવી છંટકાવ કરવો.

૩) સફેદ ઘૈણ અને ઊઘઈ

તેના નિયંત્રણ માટે ૧ કિલો મેટારીઝમ એનીસોપીલે (**મેટકીલ**) ને ૧૦૦ કિલો સારી રીતે કોહવાયેલ સેન્ડ્રિય ખાતરમાં એકરએ જમીનમા આપવાથી સફેદ ઘૈણ અને ઊઘઈનું નિયંત્રણ કરી શકાય છે અને ઈ.પી.એન. ૪ કિલો/એકર જમીનમાં આપવાથી સફેદ ઘૈણ અને ઊઘઈનું નિયંત્રણ કરી શકાય છે.

૪) કૃમિ

તેના નિયંત્રણ માટે ૧ કિલો પોચીનીયા કલેમાયડોસ્પોરા (**કુલટોસ**) ને ૧૦૦ કિલો સારી રીતે કોહવાયેલ સેન્ડ્રિય ખાતરમાં એકરએ જમીનમા આપવાથી કૃમિનું નિયંત્રણ કરી શકાય છે.

મગફળીમાં ખાતરનું જૈવિક નિયંત્રણ

- છોડના મૂળની વૃદ્ધિ અને વિકાસ માટે માઈકોરાઈઝા (**માઈકા**) ૧૦૦ ગ્રામ પ્રતિ એકરએ જમીનમાં પાણી સાથે આપવી જોઈએ.
- જમીનમાં પોષક તત્વ રહેલા જ છે પરંતુ તે શોષિત રુપમાં નથી હોતા એટલા માટે આપણે નાઈટ્રોજનના સોલ્યુબીલાઈઝર માટે **અમૃત**, ફોસ્ફેટનું સોલ્યુબિલાઈઝિંગ માટે **પી એસ બી પાવર**, પોટાશની ગતિશીલતા વધારવા માટે **પોટા પ્લસ**, ઝીકના મોબીલાઈઝીંગ માટે **બિલ્લો ઝેડ** અને સલ્ફર ના સોલ્યુબિલાઈઝિંગ માટે **બેકટોસલ્ફ** વાપરવું જોઈએ.
- એન.પી.કે. બાયો કોન્સોર્ટિયામાં (**બાયો મીકસર**) ત્રણ સુક્ષ્મજીવાણુઓ હોય છે તે નાઈટ્રોજનનું સ્થાપન, ફોસ્ફેટનું સોલ્યુબિલાઈઝિંગ અને પોટાશની ગતિશીલતા વધારવાની ક્ષમતા સમાયેલી છે. તે ૨૫ કિલો પ્રતિ હેક્ટરે મુજબ આપી શકાય છે.
- મગફળીમાં ૬૦ દિવસે સૂચા બેસવાની શરૂઆત થાય છે ત્યારે સૂચાની સંખ્યા વધારવા માટે એમીનો એસિડ અને વિટામિન ધરાવતું **ત્રોવિટિનો** ૩૦ મીલીલીટર પ્રતિ પંપ મુજબ સ્પ્રે કરવાથી સૂચાની સંખ્યામાં વધારો થાય છે.
- મગફળી પીળી પડતી હોય ત્યારે ફેરસ સલ્ફેટ (**ચુઝ ૧૦૮**) ૧૦૦ ગ્રામ + ૧૦ ગ્રામ સાઈટ્રિક એસિડ પ્રતિ પંપમા નાખી તેનું નિવારણ કરી શકાય છે.